

A vibrant, cartoonish illustration of a hot air balloon basket overflowing with a chaotic mix of objects including buildings, animals, and household items, floating against a blue sky. Two men are in the basket: one with a long yellow beard and another with a white beard and glasses. The basket is being pulled by a large, pink, balloon-like creature.

ilustroval Kameel Machart

Aschert

Michael

© Jiří Chalupa, 2011

Illustrations © Kameel Machart, 2004

ISBN: 978-80-87517-17-8

moje chytrá knížka

aneb jak Matěj s Klárkou letěli balonem

Jiří Chalupa

ilustroval Kameel Machart

Obsah

1	Někde se začít musí aneb Není prostě důvodu, proč se vyhnout úvodu	6
	Základní zkouška pilotů balonu aneb Obstojíš i ty?	7
2	Tajemství podivného mužíčka aneb Co všechno je vidět shora	9
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	13
	Vyzkoušej si, co už víš	15
3	Tajemství balonové země aneb Jak letěli ještě výš	16
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	20
4	Výlet do starých časů aneb V minulosti poučení najdeš dosti.	22
	Pravěk	24
	Starověk	26
	Středověk	30
	Novověk	32
	Moderní doba	34
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	34
5	Tajemství létání aneb Jak Matěj upustil vajíčko	38
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	42
	Vánoce, Vánoce přicházejí...!	43
6	Tajemství úsměvu aneb Jak se vyhnou bouři	45
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	51

7	Každý člověk dobře ví, že život má svá tajemství	53
	Co se dalo vidět v prvním hrníčku aneb Tajemství narození.	54
	Co se dalo vidět ve druhém hrníčku aneb Tajemství šťastného života	56
	Co se dalo vidět ve třetím hrníčku aneb Tajemství zdraví	59
	Co se dalo vidět ve čtvrtém hrníčku aneb Tajemství stáří.	63
	Co se dalo vidět v pátém hrníčku aneb Tajemství zakázaných komnat.	65
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	66
8	Zelená barva tě posílí aneb Bez rostlin bychom na světě nebyli	68
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	74
9	Na světě nejsme sami aneb Cesta za těmi, co na Zemi žijí s námi.	77
	Živočichové, kteří nemají žádnou kostru, a přesto mnohé dokáží.	78
	Živočichové, kteří mají tělo více členité, a proto se jim říká členovci	79
	Živočichové, kteří mají v těle páteř složenou z obratlů, a proto se jim říká obratlovci	81
	Vyzkoušej si, co už víš	86
	Docela malá encyklopedie pro ty, kteří chtějí vědět víc	88
10	Blíží se konec aneb Ještě rychle zkusíme, co nového umíme	90
	Závěrečná zkouška aneb Vzhůru k prázdninám!	92

1) Někde se začít musí *aneb Není prostě důvodu, proč se vyhnout úvodu*

*Klikatí se cestička,
roste u ní hruštička,
druhá míří s kopce,
běží po ní ovce,
třetí vede přes louku,
jde tudy pán v klobouku.
Pokud tě nohy nebolí,
vydej se čtvrtou: do školy.*

„Už je to zase tady,“ řekla smutně Klárka.
„Prázdniny by měly trvat aspoň rok,“
mudroval Matěj.

Pomalou, loudavě, krok za krokem se blíží ke škole. Vtom něco zapípalo.

„Píp, píp, píp!“

Matěj i Klárka to uslyšeli a zastavili se.
Po chvíli to zapípalo znova.

„Píp, píp, píp!“

„To pípá tady,“ řekl Matěj a ukazoval na keř u cesty, „asi je tam nějaké ptáče.“

„Nebo právě narozená kočička,“ usoudila Klárka a spolu s Matýskem hned prohlédli celý keř i jeho okolí. Ale nenašli vůbec nic. Ani vylíhlé ptáčátko, ani koťátko, dokonce ani myšku nenašli. Jenom starou prošlapanou tenisku.

„To jsem blázen,“ kroutil hlavou Matěj, „nikde nic není. Nejspíš to uteklo.“

„Radši si pospíšíme. Ještě bychom přišli do školy pozdě,“ dodala Klárka a oba zrychlili, protože přijít pozdě hned v první školní den se opravdu nesluší. Udělali jeden nebo dva kroky, když to za nimi zapípalo znova.

„Píp, píp, píp!“

Oba se otočili. Nikdo tam nebyl. Jen stará prošlapaná teniska ležela u cesty.

„Že by to pípala ona?“ zamyslela se Klárka.

To už Matěj tenisku zvedl a pozorně ji

prohlížel. „Mohla by být kouzelná? Ale moc na to nevypadá.“

„Kouzelné věci na to většinou nevypadají. Když si ale člověk něco moc přeje, tak mu to splní!“ řekla moudře Klárka a vzala si od Matýska tenisku. Potom do ní tiše zašeptala: „Chtěla bych třeba... třeba... třeba... letět balonem!“

Ale nic se nestalo. Teniska ani nepípala.

„Asi funguje na jiné zaříkadlo, které my neznáme,“ řekl smutně Matěj.

„Nevadí. Aspoň jí zavážu krásnou kličku,“ uklidňovala ho Klárka a už vázala tkaničku, která z tenisky visela.

Vtom zafoukal takový zvláštní teplý vítr. Matěj vykuli oči.

„Po... po... podívej,“ řekl Klárce a ukazoval za ni. Klárka se otočila a na trávníku mezi lavičkami se pohupoval krásný veliký balon. U něj stál podivný hubený mužiček s dlouhou tenkou bradkou oblečený do uniformy se zlatými řetízky.

„Račte nastoupit,“ řekl mužiček a Matěj s Klárkou opatrně přelezli přes okraj koše. Mužiček zasalutoval a obrovský balon se tiše vznesl.

Zajímá tě, co se dělo s Matějem a Klárkou dál? Budeme je společně sledovat. Ale nebude to snadné. Chceš-li tomu, co na své cestě balonem zažijí, dobře porozumět, musíš na to být připraven. Prolistuj knížku od začátku a připomeň si, co všechno jsme si už spolu řekli.

Základní zkouška pilotů balonu *aneb Obstojíš i ty?*

1

**Nejvyšším
představitelem
našeho státu je:**

- a) prezident
- b) král
- c) poslanec

3

**Cukr
se vyrábí:**

- a) z řepy, které se říká cukrovka
- b) z nedojedených dortů
- c) z obilí, obvykle z pšenice

5

**Na očkování
půjdeš:**

- a) na poštu
- b) do lékařské ordinace
- c) do obchodního domu

2

**O kolik čísel se
na hodinkách
posune malá
ručička za
hodinu?**

- a) o žádné, malá ručička se nepohybuje
- b) o jedno
- c) oběhne celý ciferník

4

**Který z těchto
ptáků neodlétá
na zimu do
teplých krajín:**

- a) čáp
- b) sýkorka
- c) vlaštovka

6

**Člověk má pět
smyslů: zrak,
sluch, chuť,
hmat a ... Který
je ten pátý?**

- a) dech
- b) spánek
- c) čich

7

Která z těchto plodin patří mezi ovoce?

- a) švestka
- b) kukuřice
- c) len

9

Tvoje sestřenice je:

- a) matka tvého otce
- b) vnučka tvé maminky
- c) dcera tvého strýce

11

Který z těchto ptáků neumí létat?

- a) slavík
- b) pštros
- c) sova

8

Co ti říká číslo 158?

- a) je to počet gólů, které vstřelil hokejista Jaromír Jágr v NHL
- b) je to telefonní číslo na policii, kam můžeš zavolat, když nutně potřebuješ pomoci
- c) je to počet švestkových knedlíků, které sní vaše třída k obědu ve školní jídelně

10

Tato značka znamená:

- a) dej přednost v jízdě těm, co jedou po hlavní silnici
- b) pozor, sem je zákaz vjezdu
- c) pozor, bude následovat prudký kopec

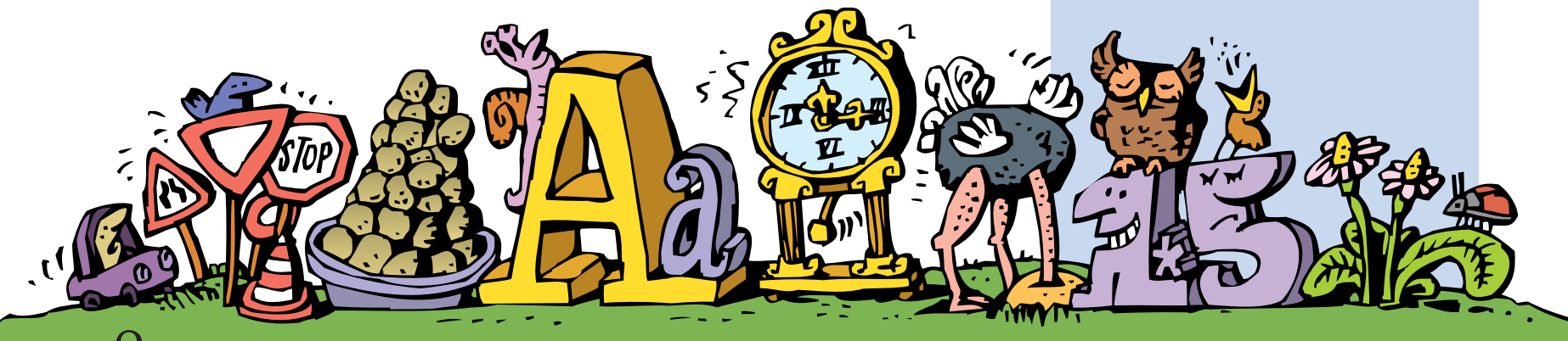
12

Pára je:

- a) kapalina
- b) pevná látka
- c) plyn

Za každou správnou odpověď získáváš 1 bod. Kdo má méně než 6 bodů, měl by si tuhle knížku ještě jednou pozorně přečíst. Kdo má víc než 9 bodů, ten se může cestys Matějem a Klárkou směle zúčastnit.

Máš opravdu 12 bodů? Výborně! Až budeme hledat kapitána, přihlas se!

2) Tajemství podivného mužíčka

aneb Co všechno je vidět shora

Karlík, malý popleta,
vyšlápl si do světa.
Když se zpátky vrátit chtěl,
odkud přišel, nevěděl.
Moudrý čáp stál opodál,
za límeček Karla vzal
a donesl ho domů.
Co pověděl mu k tomu?
Vždy si, Karle, pamatuj:
země česká, domov můj!

Matýskovi s Klárkou vlály vlasy, protože tam nahoře, kde letěli, foukal svěží větřík.

„Podívej, tamhle je naše škola!“ volala Klárka a ukazovala na červenou střechu jednoho z velikých domů. Po cestičce šly k tomu domu děti.

„A tamhle je kostel a ten veliký placatý dům je samoobsluha!“ radoval se Matěj.

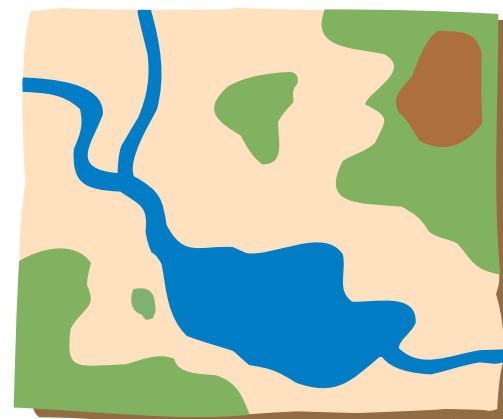
Tenký mužiček s protáhlou bradkou si odkašlal.

„Vidět věci shora nám často umožňuje lépe jim porozumět,“ řekl a pokračoval, „jen se dobře dívejte a říkejte, co všechno vidíte.“

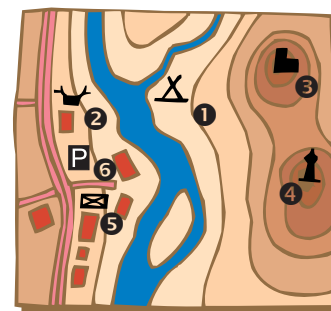
A děti se dívaly a volaly, že vidí náměstí, nemocnici, nádraží, křižovatku, hlavní silnici, poštu, radnici, potok, továrnu, fotbalový stadion, park, sídliště, řeku, koupaliště, divadlo a další a další důležitá místa.

Co je to mapa?

Co znamenají barvy na mapě?

- rozhledna
- parkoviště
- hájovna
- tábořiště
- zřícenina
- pošta

Zkus určit, co znamenají jednotlivé značky. Znáš ještě jiné značky používané na mapě? Zkus si nakreslit mapu místa, ve kterém žiješ (vesnice, městečka nebo části většího města). Vyznač si na své mapě všechna pro tebe důležitá místa: školu, kino, koupaliště, ale taky bydliště všech kamarádek a kamarádů.